

Zimbardo Zaman Perspektifi Envanteri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Zimbardo Zaman Perspektifi Envanteri*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33608>

Özet

Zimbardo Zaman Perspektifi Envanteri (ZZPE), bireylerin zamanı algılama ve deneyimleme biçimlerini ölçmek üzere tasarlanmış kapsamlı bir psikolojik ölçektir. Orijinal olarak **Philip Zimbardo** ve **John Boyd** tarafından geliştirilen bu envanter, bireyin geçmişi, bugün ve geleceğe yönelik tutumları, inançları ve davranışları etkileyen temel zaman perspektifi boyutları değerlendirir. Türkiye örneğine uyarlama çalışması 2019 yılında **Ümit Akırmak** tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu uyarlama, ölçeğin kültürel olarak geçerli ve güvenilir psikometrik özelliklere sahip olduğunu göstermeyi amaçlanmıştır.

ZZPE, zaman perspektifini ölçerek, bu bilişsel yapının risk alma davranışları, akademik başarı, sağlık ve genel iyi oluş gibi çeşitli psikolojik sonuçlarla ilişkisini incelemeye olanak tanır. Ölçek çeşidi **Uyarlama** olarak belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Zaman Perspektifi, **Zimbardo**, ZTPI, **Zaman Yönetimi**, Psikolojik Değerlendirme, Kültürel Uyarlama, Geçerlik, Güvenirlilik.

Yazarlar

Orijinal Geliştiriciler: Philip Zimbardo, John Boyd.

Türkçe Uyarlamayı Yapan Sorumlu Yazar: **Ümit Akırmak**.

Amaç

ZZPE'nin temel amacı, bireylerin psikolojik zaman perspektiflerini belirleyen ve davranışları etkileyen temel faktörleri nicel olarak ölçmektir. Ölçek, zaman algısının beş temel boyutunu saptayarak, bireylerin zamanı nasıl böldüğünü ve hangi temporal çerçeveye daha fazla odaklandığını ortaya koyar. Bu ölçüm, özellikle erteleme, dürtüsellik, sağlamlık yaşam tarzı seçimleri ve uzun vadeli hedef belirleme gibi alanlarda zaman perspektifinin rolünü anlamak için kritiktir.

Akırmak'ın (2019) uyarlama çalışması, bu güçlü psikolojik aracın Türkiye kültürü ve dili bağlamında geçerliliğini ve güvenilirliğini test ederek, Türk akademisyenler ve uygulayıcılar için kullanılabilir hale getirmeyi amaçlanmıştır.

Yapı

Zimbardo Zaman Perspektifi Envanteri, bireyin zamanı psikolojik olarak nasıl yapılandırıldığını ölçen, çok boyutlu bir yapıyı temel alır. Zaman Perspektifi (Time Perspective) kavramı, bireylerin

deneyimleri gemi?, ?imdi ve gelece?e göre nas?l kodlad???n?, depolad???n? ve hat?rlad???n? belirten bili?sel bir e?ilimi ifade eder. ZZPE, genellikle 56 madde ve be? temel faktörden olu?ur:

Gemi? Olumsuz (Past Negative): Gemi? deneyimlerin olumsuz, travmatik veya pi?manl?k dolu olarak alg?lanmas?. Bu faktörde yüksek puan alanlar genellikle gemi?e tak?l? kal?r ve bu durum mevcut mutluluklar?n? olumsuz etkiler.

Gemi? Olumlu (Past Positive): Gemi?in s?cak, nostaljik ve olumlu deneyimler bütünü olarak alg?lanmas?. Bu bireyler aile ve geleneksel de?erlere ba?l? olma e?ilimindedir.

?imdiki Zaman Hedonistik (Present Hedonistic): Hazza ve anl?k keyfe odaklanma, risk alma ve sonuçlar? d?nmeden hareket etme e?ilimi.

?imdiki Zaman Fatalistik (Present Fatalistic): Hayat?n kontrol edilemez ve kaderci gler taraf?ndan yönetildi?ine inanma. Gelece?e yönelik plan yapmada isteksizlik mevcuttur.

Gelecek (Future): Uzun vadeli hedeflere, planlamaya ve gelecekteki sonuçlar için mevcut fedakarl?klara odaklanma. Bu faktörde yüksek puan alanlar genellikle daha ba?ar?l? ve sa?l?kl? kararlar al?r.

Geçerlik

Orijinal envanterin yap?sal geçerli?i, kapsaml? faktör analizleri ile desteklenmi?tir. Türkçeye uyarlama al???mas?nda (Ak?rmak, 2019) da le?in yap? geçerli?inin incelenmesi zorunludur. Uyarlama al???mas?, le?in Türkçe konu?an popülasyonda teorik olarak beklenen be? faktörlü yap?y? koruyup korumad???n? belirlemek için **Do?rulay?c? Faktör Analizi** (DFA) kullanm???t?r.

Ak?rmak (2019), ZZPE'nin Türkçe versiyonunun geçerli?ini sa?lamak amac?yla eviri-geri eviri süreçlerini titizlikle uygulam?? ve le?in maddelerinin kültürel ba?lama uygunlu?unu test etmi?tir. Yap?lan analizler sonucunda, le?in zgn yap?s?yla uyumlu bir geçerlik performans? sergiledi?i raporlanm???t?r.

Güvenirlik

Güvenirlik, bir lme arac?n?n tutarl?l???n? ve kararl?l???n? gösterir. ZZPE'nin orijinal versiyonu yüksek iç tutarl?l?k (Cronbach Alfa de?erleri) ve test-tekrar test güvenilirli?i göstermi?tir.

Türkçe uyarlama al???mas?nda (Ak?rmak, 2019), le?in güvenilirli?i **iç tutarl?l?k katsay?s?** (Cronbach Alfa) hesaplanarak incelenmi?tir. Her bir alt boyutun kabul edilebilir düzeyde i tutarl?l?k de?erlerine sahip oldu?u ve böylece le?in Türkçe örneklemde güvenilir bir ölçüm arac? olarak kullan?labilece?i belirlenmi?tir.

Faktör Analizi

ZZPE'nin faktör yapısı, zaman perspektifinin teorik modeline uygun olarak beş boyutludur. Orijinal geliştirme sürecinde, **Açıklayıcı Faktör Analizi** (AFA) kullanılarak maddelerin beş faktöre ayrıldığı kanıtlanmıştır.

Akçarmak (2019) tarafından yapılan uyarlama çalışmasında, Türkçe veri seti üzerinde gerçekleştirilen faktör analizleri, ölçeğin beş faktörlü yapısını doğrulamıştır. Bu analizler, Past Negative, Past Positive, Present Hedonistic, Present Fatalistic ve Future boyutları'nın Türk kültürü bağlamında da ayrı ve anlamlı yapılar olduğunu göstermiştir. Bu yapısal doğrulama, ölçeğin kültürel adaptasyonunun başarısını işaret eder.

Envanter Bilgileri

Test Type: Psikolojik Ölçek (Uyarlama)

Format: 56 maddeden oluşan ve 5'li Likert Ölçeği (Genellikle 1=Hiç Katılmıyorum'dan 5=Tamamen Katılıyorum'a kadar).

Language Available: İngilizce (Orijinal), Türkçe (Uyarlama), ve birçok diğer dilde uyarlamalar mevcuttur.

Population Group: Yetişkinler ve Ergenler.

Age Group: Genellikle 16 yaş ve üzeri.

Population Details: Akçarmak (2019) çalışması Türkiye'deki üniversite öğrencileri ve yetişkinler üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Methodology: Bireysel veya grup uygulaması şeklinde öz bildirim envanteri.

Ölçeğin orijinal PDF materyaline aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: zimbardo-zaman-perspektif-envanteri-toad.pdf.

Anahtar Kelimeler

Philip Zimbardo, John Boyd, Zaman Perspektifi Envanteri, **Psikometri**, Geçmiş Olumsuz, Gelecek Odaklılık, **Uyarlama Çalışması**.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Uyarlama yazarların ORCID bilgisi kaynaklarda belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: umit.akirmak@bilgi.edu.tr (Sorumlu Yazar: Ümit Akırmak)

Correspondence Address: İletişim e-posta adresi yukarıda belirtilmemiştir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

ZZPE'nin orijinal versiyonu akademik araştırmalar için yaygın olarak kullanılmaktadır. Ticari kullanım ve telif hakları için orijinal yazarların izinleri gerekebilir. Türkiye uyarlama çalışması 2019 yılında yayınlanmamıştır. Ölçek derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemiştir, ancak genellikle 5'li Likert tipindedir.

Kaynaklar

Akırmak, U. (2019). The validity and reliability of the Zimbardo time perspective inventory in a Turkish sample. *Current Psychology*, 1-14. (Türkçe Uyarlama Referansı)

Zimbardo, P. G., & Boyd, J. N. (1999). Putting time in perspective: A valid, reliable individual-differences measure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77(6), 1271-1288. (Orijinal Geliştirme Referansı)

Zimbardo Zaman Perspektifi Envanterinin Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way. (Maddeler orijinal kaynakta sunulmadıkça için bu bölüm boş bırakılmamalıdır.)

Maddeler, telif hakları veya gizlilik nedenleriyle bu akademik girişte sunulmamaktadır. Maddeler için orijinal uyarlama makalesine (Akırmak, 2019) başvurulması gerekmektedir.